

Kako da razgovor o klimatskim promjenama postane razgovor o djeci

Klimatske promjene ozbiljno ugrožavaju djecu mlađu od 5 godina, utječući na njihov razvoj i zdravlje. Ekstremni uvjeti dovode do pothranjenosti, prekinutog obrazovanja i drugih prijetnji

Klimatske promjene su posebno **opasne** za djecu mlađu od 5 godina.

Ona imaju ogroman udio bolesti povezanih s **klimatskim promjenama** i veoma su osjetljiva na zagađenje zraka i vrućinu.

Kada ekstremno vreme primorava malu djecu da migriraju, ona se suočavaju sa pothranjenošću, prekinutim obrazovanjem i mnogim drugim prijetnjama, tokom ključnog perioda njihovog fizičkog i

emocionalnog rasta. Također je vrlo razumno očekivati da će beba rođena danas, odrasti i doživjeti veliki klimatski kaos i degradaciju okoliša – gore od bilo kojeg s kojim se suočavaju sadašnji odrasli.

Uprkos svemu tome, rasprave o klimatskim promjenama rijetko uključuju sudbinu male djece, a trebale bi. Ovogodišnje izdanje časopisa **Early Childhood Matters** (*Rano djetinjstvo je bitno*) posvećeno je ispitivanju mnogih načina na koje se klimatske promjene i rano djetinjstvo ukrštaju.

Vodeći kreatori/ke *politika, istraživači/ce, edukatori/ce, urbanisti/kinje i aktivisti/kinje* širom svijeta govore o tome kako da razvijemo ekološku otpornost i poboljšamo dobrobit u ranim godinama odrastanja.

Također ističemo kritičnu činjenicu:

- mnoge mjere koje poboljšavaju život male djece i njihovih staratelja također pomažu gradovima da se lakše nose s klimatskim promjenama.
-

U prvom dijelu, pod nazivom „**Dokazi**“, pregledavamo zabrinjavajuće podatke, kako bismo stvorili veću svijest.

Prvih pet godina djetetovog života su ključni razvojni period na koji direktno utiče okruženje u kojem se dijete nalazi. Kako bi to bolje razumjeli, liječnici **Bruce Bekkar i Nathaniel DeNicola** istražuju američke podatke i pokazuju da toplota i zagađenje zraka već prijete novorođenčadima.

Kelly Ann Naylor iz UNICEF-a objašnjava kako suše, poplave i porast nivoa mora čine bezbednu vodu za piće još *oskudnijom, ugrožavajući zdravlje, obrazovanje i opstanak djece.*

Nekoliko ljudi je osmotrilo kako klimatske promjene utiču na nove majke i novorođenčad u autohtonim zajednicama. S toga, **Naomi Lanoi Leleto i Eva Rehse iz fondacije Global Greengrants Fund** nas vode u sela Kenije gdje majke dojilje i njihova novorođenčad pate od posljedica klimatskih promjena.

Ekstremna vremenska dešavanja su prisilila milione beba i mališana da napuste svoje domove i ekosisteme. Istraživačica Lucy Earle, specijalistkinja u prisilnom raseljavanju ukazuje na to da mnogi završavaju u urbanim sirotinjskim četvrtima visokog rizika, gdje se suočavaju s novim klimatskim izazovima.

Fotograf Nicolás Filippo Rosso na svojim fotografijama prikazuje upečatljive slike venecuelanskih, kolumbijskih i centralnoameričkih porodica, koje ilustruju svakodnevne borbe male djece i njihovih staratelja koji žive s posljedicama klimatskih promjena (stranice 18–27).

Ipak, postoje razlozi za nadu. U drugom dijelu pod nazivom „**Novi pristupi**“, promatramo kako ljudi u gradovima širom svijeta, koji ugošćuju ogromnu većinu globalne populacije, daju prioritet maloj

djeci i ulažu u mjere za poboljšanje njihovih života.

Neki gradovi daju primjer. U Limi, u Peruu, gradonačelnik **Jorge Muñoz** pokrenuo je program za proširenje prirodnog prostora za djecu i njihove staratelje. U **Jundiaí**, Brazil, gradonačelnik **Luiz Machado** proširuje zelene površine za sve i promoviše hodanje i vožnju biciklom. **Jantirar Abay**, zamjenik gradonačelnika **Adis Abebe**, u **Etiopiji**, objašnjava kako u njegovom gradu pretvara ulice u sigurne javne prostore gdje se djeca mogu igrati.

Prikupljanje podataka je često prvi korak. Tako su u Latinskoj Americi **Marcelo Mena** i **Xavier Altamirano** pokrenuli mrežu pod nazivom **Aires Nuevos**. Oni prate vazduh koji djeca udišu dok idu u i iz vrtića i škola, kako bi izvršili pritisak na vlade da promjene svoje politike za smanjenje zagađenja (stranice 91–93).

Naši saradnici tvrde da rješenje nije samo smanjenje emisije ugljika; radi se i o uspostavljanju skladnijeg odnosa sa našim okolišem. Svoj djeci je potreban redovan pristup prirodi, kako bi napredovala.

Američki pisac i aktivista Richard Louv opisuje kako pretjerano zaštitničko roditeljstvo i vrijeme u zatvorenom prostoru mogu dovesti do onoga što on naziva poremećajem prirodnog deficita, u kojem su djeca odvojena od vanjskog svijeta i drugih živih bića (str. 72–74).

U Izraelu upoznajemo pejzažnog dizajnera Ram Eisenberga, koji pretvara betonske urbane prostore u prirodna čuda. “Bilo bi previše pojednostavljeno reći da će djeca koja se igraju u ovim parkovima spasiti planetu”, kaže Eisenberg, ali “ako vam nedostaje dovoljno izlaganja ovakvim iskustvima, u visokoj ste rizičnoj situaciji. Barem im dajem šansu.” (stranice 82–90).

U završnom dijelu, *„Obrazovanje i aktivizam“*, imamo priliku da čitamo o pojedincima posvećenim borbi protiv klimatskih promjena u ime najmlađe svjetske populacije.

Neki se sve češće uključuju u borbu kao roditelji – uloga koja može presjeći ideološke linije. Aktivistkinja **Maya Mailer** iz Londona opisuje kako je vodila svog trogodišnjaka na protest ispred Lloyda u Londonu, jednog od najvećih svjetskih prerađivača fosilnih goriva.

Drugi se pridružuju kao djeca. Predstavljamo Vam zapanjujuće artikuliranog 14-godišnjeg **Almaaza Mudalyja** iz Južne Afrike, pripadnika najnovije generacije klimatskih aktivista (stranice 138–139).

A **Sana Mohamed Suhail** i **Shaikha Al Dhaher** iz vlade Abu Dhabija opisuju kako emirat stavlja djecu u središte svojih napora u borbi protiv klimatskih promjena.

Postoji mnogo načina da se utiče. Južnoafrička edukatorica Xoli Fuyani dijeli svoj entuzijazam za farme crva, koje su na raspolaganju siromašnim gradskim školarcima. Farme uče učenike od 5 godina da uzgajaju povrće i upravljaju otpadom (možete pročitati i lijepu *„zakletvu crva“* koju izgovaraju na početku svakog časa).

U svom uvodnom eseju, bivša novozelandska premijerka **Helen Clark** tvrdi da bi – budući da su djeca posebno ugrožena od klimatskih promjena – trebala biti u središtu ciljeva održivog razvoja, a sve vlade bi trebale pratiti kako njihove politike utiču na najmlađe u društvu.

Mi iz fondacije **Bernard van Leer** se slažemo. Sve zemlje moraju hitno razmotriti šire ekološke dimenzije dobrobiti djece.

Došli smo do tačke u kojoj znamo strašne posljedice klimatskih promjena. Vrijeme je da pokažemo međugeneracijsku solidarnost prilagođavanjem naših stilova života, donošenjem odgovornih odluka za budućnost, zahtjevanjem klimatske odgovornosti i sprovođenjem održivih praksi.

Nadam se da će podaci i rješenja u ovom broju **Early Childhood Matters** dati informacije o politici i inspirirati kolektivnu akciju. Raznolikost autora nas podsjeća da svako može doprinijeti dobrobiti male djece širom svijeta.

Najviše od svega, nadam se da će ljudska bića preispitati kako se povezujemo s majkom prirodom i priznati da smo svi njen dio.

“Vrijeme je da pokažemo međugeneracijsku solidarnost prilagođavanjem našeg stila života, donošenjem odgovornih odluka za budućnost, zahtjevanjem klimatske odgovornosti i sprovođenjem održivih praksi.”

- Pročitajte originalni članak na stranici <http://earlychildhoodmatters.online/2021-1ž>

